

сімей: Закон України № 2011-ХІІ від 20.12.1991 р. зі змінами від 01.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>.

3. Прохоренко М.М. Правові гарантії відповідності соціального захисту військовослужбовців соціальним ризикам проходження військової служби у Збройних Силах України / М.М. Прохоренко // Актуальні проблеми психологічної допомоги, соціальної та медико-психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції: матеріали наук.-практич. конф., 3 червня 2015 р., Київ, Україна / Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. – К.: НУОУ, 2015. – 372 с.

УДК 351.862.2:351.74(438):477.83).86)043.2)94(477+483)

Сасанчин В. І., ад'юнкт,
Львівський державний університет
внутрішніх справ, м. Львів, Україна

ФУНКЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦІЇ ПОЛЬЩІ НА ТЕРИТОРІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Розвиток сучасної юридичної науки та державотворчої практики є неможливим без критичного та неупередженого переосмислення ідей та досвіду минулих поколінь. Актуальною проблемою сьогодення залишаються питання громадської безпеки і структур, що повинні її забезпечувати, зокрема правоохоронних.

Щодо поліції Польщі, яка була складовою частиною державного адміністративного апарату Польщі, то безпекова функція завжди за нею зберігалася. Оскільки поліцейське відомство є формацією жорстко централізованою та ієрархічною, управління поліцією Польщі здійснювалася за централізованою схемою (Головна комендатура поліції - воєводська комендатура - повітова (районна) комендатура). Поліція Польщі складалася з таких галузевих служб: кримінальної, превентивної і сприяючої (допоміжної) діяльності поліції. У структурі поліції функціонувала також судова поліція. Законом від 24 липня 1919 р. було створено централізований орган безпеки Другої Речі Посполитої у вигляді єдиної виконавчої структури. Разом з тим документ заклав чимало труднощів у діяльність поліції протягом усього міжвоєнного періоду. Передусім вона опинилась у потрійній залежності: від МВС, представників державної влади та органів прокуратури. Слід зазначити, що становлення державної поліції в Другій Речі Посполитій, на підставі закону від 24 липня 1919 р., тривало близько трьох років. Так відповідно до виконавчого розпорядження Міністра військових справ

К. Соснковського та Міністра внутрішніх справ С. Войцеховського від 12 листопада 1919 р. польова жандармерія та військова поліція, що діяли на теренах Галичини включалися до складу державної поліції [1].

У Львові за Наказом № 44 від 1 листопада 1926 р. було організовано слідчу службу. У функції слідчої служби входили обов'язки розслідування злочинів різноманітного характеру (пошук доказів, проведення допитів, підготовка справи до передачі до суду). У всіх територіальних структурних ланках державної поліції (головна, воєводська та повітова комендатури) створювалися слідчі управління («urzędy śledcze»). Вони поділялися на бригади. У Львові слідче управління очолював воєводських комендант. В його функції входили обов'язки з збору загальних статистичних даних про всі види злочинів здійснених на території воєводства, інспекція та контроль за діяльністю слідчих управлінь на території воєводства, вишколи шляхом складання інструкції, вказівок тощо. Створений у 1919 р. при воєводській комендатурі 4-й Відділ головної комендатури державної поліції (Wydział IV Komendy Główny policji państwowej) був центральним орган реєстрації та ідентифікації рецидивістів, а також наглядовим органом слідчих управлінь в державі. До його функції належали: 1. Дактилоскопична реєстрація у державі; 2. Видання Слідчої газети („Gazeta śledcza»); 3. Здійснення перевірок; 4. Оцінка персональних справ працівників слідчої служби; 5. Має право ініціювати вишколи для слідчої служби; 6. Проводить загальнодержавну статистику злочинів. У справах надзвичайної важливості 4-й відділ делегує повноваження відповідним органам на місцях [2].

У штаті державної поліції Польщі була передбачена також така посада як «конфідент», у повноваження якого входило завдання збір та донесення інформації про антидержавні дії на окупованих українських територіях. Як приклад можна навести свідчення конфідента Скварецького, який у своєму донесенні не тільки описав релігійно-маніфестаційний похід 23 травня 1923 року в Станіславі, а й зробив оцінку промов учасників та політичної ситуації в цілому, найактивніших та найвпливовіших українських організацій.

Можна відзначити, що на окупованих українських територіях поліція тричі змінювала свою назву:

— 1920 - травень 1921 року - окружна команда «Всхуд» з центром у м. Львові;

— 1921-1924 роки - окружна команда державної поліції 9 округу з центром в м. Тернополі;

— 1925 - 1939 роки - Тернопільська воєводна команда державної поліції з центром у м. Тернополі.

31 березня 1921 року на основі Указу від 3 грудня 1920 року команда державної поліції «Всхуд» переводиться до м. Тернопіль і переіменовується в окружну команду державної поліції IX округу.

6 травня 1925 року Тернопільська окружна команда відповідно до Указу Міністерства внутрішніх справ від 10.03.1925 року «Організації окружних команд державної поліції» реорганізована в Тернопільську воєводську команду державної поліції.

Очолював Тернопільську команду державної поліції комендант, який безпосередньо підпорядковувався Головному коменданту поліції у Варшаві, який в свою чергу підпорядковувався Міністру внутрішніх справ Польщі.

До складу Тернопільської воєводської команди державної поліції входило 17 повітових команд державної поліції, 219 постерунків (відділень) державної поліції, один міський комісаріат і три слідчі управління в містах Тернополі, Чорткові та Золочеві.

У справі забезпечення функцій громадської безпеки поліція підпорядковувалася місцевій адміністративній владі - Тернопільському воєводському управлінню. Воєводська команда державної поліції, як виконавчий орган державної влади проводила політику ополчення місцевого населення, вела боротьбу проти соціального та національно-визвольних рухів, переслідувала діяльність опозиційних партій. Вела постійний нагляд та контроль за всім суспільним і політичним життям населення території округу, ретельно охороняла суспільно-політичний лад та правопорядок в інтересах Польщі [3].

У період 1923-1925 років на Тернопільську воєводську команду державної поліції покладалися також функції охорони і захисту східних кордонів Польщі як від зовнішніх так і внутрішніх ворогів. Руками і зброєю поліції забезпечувалося проведення всіх можливих політичних компаній. Це і вибори в Сейм та Сенат, призови на військову службу, забезпечення охорони громадського порядку під час святкування державних свят та безпеки керівників держави під час візитів на територію округу тощо.

Література

1. Разиграєв О. Становлення державної поліції в другій речі посполитій: 1918–1922 рр. / О. Розиграєв // Український історичний збірник. – Вип. 15. – 2012. – С. 129-134.

2. Період польської окупації 1919-1939 рр. // Тюрма на Лонцького [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lonckoho.lviv.ua/istoriya/istoriya-vyaznytsi/period-polskoji-okupatsiji-1919-1939-rr>

3. Тернопільський обласний архів. – Фонд № 275. – Опис № 1. – Арк. 2.